

Innhold

Del 1

Kapittel 1

Innledning	15
De enkelte kapitlene	20

Kapittel 2

Hovedperspektiv og begreper	23
Utvikling er transaksjonell	25
Subjektposisjon	31
Samregulering	31
Dialog	34
Naturlig utviklingsstøttende dialog og hierarkisk utviklingsorganisering	37
Omsorgstriaden - legitimitet, makt, ansvar og kompetanse	38
Foreldreposisjon og familieidentitet	39

Kapittel 3

Utviklingsstøtte	42
Utviklingsfremmende samspill	42
Fem dialogprinsipper	53
Følge/inntoning	54
Relevans	55
Subjekt plass/selvorganisering	56
Rytme/turtaking	57
Hierarki/ansvarlighet	58

Kapittel 4

Selvforståelse og relasjoner etableres gjennom dialog	62
Verden forstås gjennom relasjoner	68
Når barn må skifte relasjoner - brudd og identitet	70
Engasjerte relasjoner	74

Aktiverbare relasjoner	74
Kompenserende relasjoner	79

Del 2

Kapittel 5

Elementer i utviklingsstøttende samspill	85
1. Observasjon	86
2. Anerkjennelse	87
3. Tid og rom til å reagere	88
4. Opprettholdelse av rytme	89
5. Selvregistrering og konsentrasjon	90
Generell selvregistrering	91
Språk og sosial kompetanse	91
Relasjonsåpner	91
Følelsesregulering og empati	92
Selvoppfatning	93
Autoritet	95
Registrere omgivelsene	96
6. Hjelp til struktur og forutsigbarhet	97
7. Positiv ledelse	97
8. Stoppsignaler	99
9. Overganger og avslutninger	100
10. Hjelp til å håndtere ubehag, vanskelige hendelser og situasjoner	101
11. Sosial kompetanse og empati	102

Kapittel 6

Sammenbrudd i dialogen og problemutvikling	104
Aksept og utvikling	104
Barnets fokus og initiativ blir ikke sett	108
Barnet får ikke sosialt rom, subjekt plass	109
Barnet får ikke hjelp til å opprettholde rytmen	111
Barnet får ikke nødvendig informasjon og ledelse	112
Barnet får ikke anerkjennelse	114
Barnet får ikke sosial støtte	114
Barnet får ikke hjelp til å regulere følelser	116
Dårlig eller manglende fullføring og avslutning	117
«On/off»-relasjoner	118
Det over- eller underfokuserede barnet	119
Utagerende atferd	120

Hyperaktiv atferd	121
Barn med svake og vanskelig tolkbare signaler	122
Barn som fremstår som reserverte og engstelige	123
Asosial atferd	124
Kontaktsøkende barn	124
Selvsentrerte barn	125
Variierende funksjonsnivå	125
Søvn- og spiseproblemer	126

Kapittel 7

Subjekt- og objektbevegelser	128
Ansvar og konsekvenser	128
Problemforståelse og årsaksspørsmål	136
Støtte til subjektposisjon ved å bekrefte objektfølelse	140
Når fagpersonens ideer og råd bringer foreldre ut av subjektposisjon	145
Forhold som kan føre fagfolk ut av subjektposisjon	148

Kapittel 8

Motivasjon og legitimitet	151
Motivasjon	151
Ulike typer motivasjon	155
Legitimering	163

Kapittel 9

Løsningsorienterte problemformuleringer	166
Få frem barnets støttebehov på en måte som vekker interesse og engasjement	170
Når fagfolk formulerer bekymring for barnet	177

Kapittel 10

Den profesjonelle foreldresamtalen	
Del I: Sentrale utfordringer	181
Relasjonen mellom foreldre og hjelper	181
Ulike samtalsituasjoner	182
Foreldrenes problemopplevelse og systembalanserende egenskaper	183
Triadeutfordringer	185
Foreldreatferd, kommunikasjonsrepertoar	187
Personer som er monologisk organisert	189
Personer med svake signaler, «minimalistiske»	191
De som opptrer aggressivt og krevende	193

Den «pleasende» eller overtilpassede	194
Interaktive «feil»	195

Kapittel 11

Den profesjonelle foreldresamtalen

Del II: Struktur og prosess	197
Start	198
Kontrakt/sammenhengsmarkering	201
Den tematiske fasen	203
Spørsmål og beskrivelser som bringer frem forskjeller	208
Bruk av levde øyeblikk	212
Generalisering	213
Gå på «bølgen»	214
Ønsket situasjon	214
Avslutninger	215

Kapittel 12

Triangulert samtale	218
Ulike samtaleformer	220
Hvorfor triangulerte samtaler?	222
Det barnet ikke spør om	222
Oppmerksomhet på ansvarsforhold	227
Dialogiske grunnprinsipper	229
Tydlig skille mellom tema og person	231
Mentaliserende perspektiv	233
Utviklingsnivå kognitivt/emosjonelt	234
Hemmende faktorer	234
Utviklingsstøttende fortelling	235

Del 3

Kapittel 13

Omsorgstriaden	241
Makt og kontroll av makt	250
Avhengighet og individuering	262

Kapittel 14

Tydeliggjøre foreldreansvaret 269
 Det psykologiske foreldreansvaret 270
 Formelt foreldreansvar 279
 Foreldreansvar og foreldrerett 286

Kapittel 15

Andre trekk ved foreldreskapet 292
 Legitimitet 293
 Kapasitet 294
 Kunnskap 296
 Ferdighet 298
 Foreldremodeller 299
 Foreldreskap og identitet 303
 Foreldreforutsetninger 306
 For høye målsettinger som foreldreforutsetning 309
 Bekymring som foreldreforutsetning 311
 Mangel på kunnskap som foreldreforutsetning 313
 Manglende psykologisk kapasitet til å ta foreldreposisjon 315
 Manglende sosial kapasitet til å inneha foreldreposisjon 317
 Hindret foreldreposisjon 318

Kapittel 16

Foreldreskap og etikk 320
 Å fylle foreldreoppgaven er å handle etisk overfor barnet 320
 Den etiske grunnrelasjonen 326
 Intern legitimitet 329
 Intensjonalitet 329
 Bevissthet på konsekvens 330
 Kooperasjon og dialog 331
 Integritet 333
 Ekstern legitimitet 334
 Legitim rolle 334
 Kompetanse 335
 Kulturell forankring 336
 Hjelperens etiske utfordring 337

Referanser 339